

Кућа породице Петронијевић у Београду
The Petronijević Family House in Belgrade

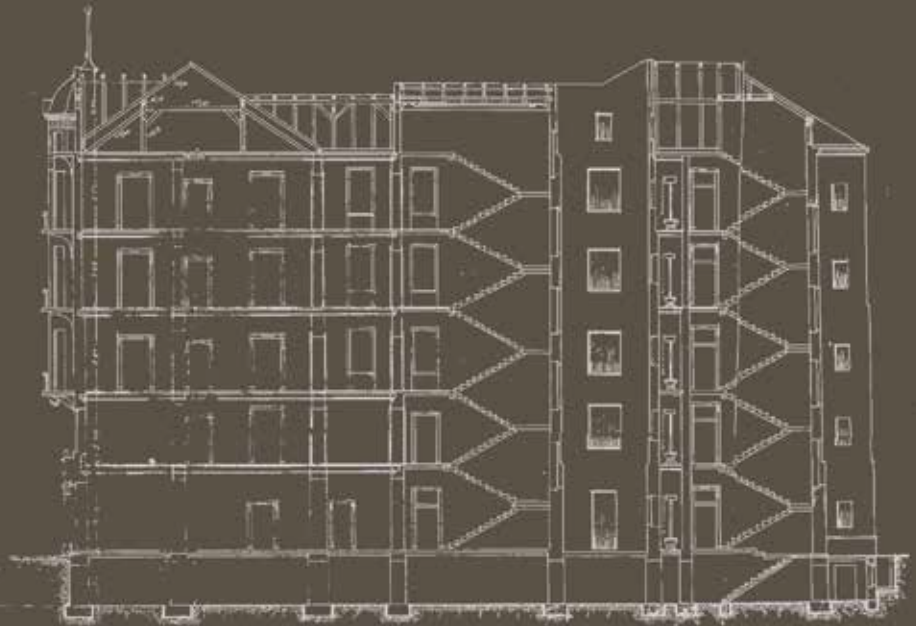
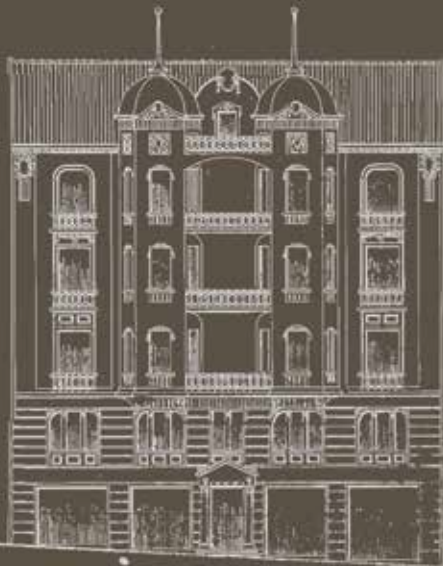
Завод за заштиту споменика културе града Београда
Cultural Heritage Preservation Institute of Belgrade

ПЛАН
 НОВЕ ЗГРАДЕ Г. Д. МИЛОША ПЕТРОВИЋЕВИЋА
 У УЛИЦИ МИЛОША ОБЛИЊИЌА БР. 11 У БЕОГРАДУ

СЛЕНЕРА 1:100

— НАГЛЕД —

— ПРЕСЕК —

ГОДИН 1913
 Др Милош А. Петровић

ПРОЈЕКТОВАО
 Др Милош А. Петровић

Кућа породице Петронијевић у Београду

Кнеза Милоша 19

Културно добро

Детаљ улазног портала с монограмом
Detail of the entry portal with the monogram

У једној од најлепших београдских улица, Улици кнеза Милоша, на броју 19 налази се кућа породице Петронијевић. Ова кућа баштини сећање на три веома значајне српске породице које су учествовале у стварању и дефинисању српске модерне државе – породице Петронијевић, Пироћанац и Јуришић-Штурм.

Пројектована је 1922. године као вишеспратна стамбено-пословна зграда др Милоша Петронијевића, шефа Народне банке за страну кореспонденцију, унука Аврама Петронијевића и сина Милана А. Петронијевића. Др Милош Петронијевић рођен је у Београду 1869,

а умро је у родном граду 1923. године. Био је лични секретар краља Александра Обреновића, али је пензионисан после Мајског преврата. Доктор правних наука, образован у Немачкој, после повратка из Првог светског рата био је председник Надзорног одбора у банци „Бошковић“, као и први почасни конзул Краљевине Данске у Србији. Оженио се 1911. године Анђелијом, ћерком Милана Пироћанца, заједно су имали сина Милана, чија је прерана смрт 1929. године угасила мушку лозу Петронијевића.

Аутор пројекта ове куће је чувени архитекта Никола Несторовић,

пројектант неких од најзначајнијих објеката у Београду и широм Србије, професор Техничког факултета. Избор Николе Несторовића није био нимало случајан. Поред тога што је Несторовић био један од најтраженијих и најплоднијих архитеката свога времена, који је, самостално или у сарадњи са другим архитектама, пројектовао Управу фондова, Београдску задругу, Зграду техничког факултета, Универзитетску библиотеку, Зграду трговца Стаменковића, Хотел „Бристол“; Милош Петронијевић и он су заједно били део Банке „Бошковић“ – Петронијевић као председник Надзорног одбора, а Несторовић као један од акционара и члан Управног одбора.

У приземљу су били дућани, чак четири, на мезанину два бироа и два мала стана за ренту, а на преосталим спратовима по два велика стана. На мансарди је био један стан и тавански простор. Како су станови, осим мањих за ренту, били предвиђени за живот чланова породице Петронијевић, није се штедело на квалитету материјала и декоративног програма.

Кућа породице Петронијевић је замишљена у академском стилу, са рустичним приземљем и мезанином, а спратови су изведени у сецесијској декорацији – гирланде, картуши, ограде од кованог гвожђа. Сама фасада је симетрична с тространим еркерима који обухватају три спрата. Централни део додатно је наглашен различитом бојом малтера, а улаз у зграду је формиран у виду портика који носе два тосканска стуба, што је било карактеристично за стамбене објекте у првим годинама након Првог светског рата. Највиша тачка објекта је декоративна шкољка смештена изнад овално завршене атике. Пројектант је пажљиво простудирао сваки детаљ, а декоративна пластика и

Детаљ фасаде
Facade detail

*Детаљ са степеништа у холу зграде
Detail of the staircase in the hall*

декоративно обрађена столарија различитих облика и димензија, савршено су уклопљене у складну целину. У висини кровног венца, изнад сваке прозорске вертикале, на еркерима се налази декоративно поље с монограмом наручиоца Милоша Петронијевића – МП. Архитекта је за цео објекат пројектовао сецесијску столарију и спољашњу и унутрашњу, тако да у случају Куће породице Петронијевић говоримо о такозваном тотал дизајну који је у највећем делу објекта и очуван.

Кућа је у потпуности завршена 5. фебруара 1924. године и до данас је остала у изворном облику, без већих интервенција или адаптација.

У објекту се, у једном од станова, налази удружење „Кућа Петронијевића“, спомен-дом значајних породица из српске историје и у свом фонду има велики број оригиналних докумената, уметничких дела, оновременог намештаја, употребних предмета који су доступни јавности путем изложби, организованих предавања, публикација и семинара. Основана је као удружење грађана у лето 2017. године са идејом да изучава модернизацију и модернизацијске процесе у Србији, јер су управо тековине породица чију успомену чува – породица Петронијевић, Пироћанац и Јуришић-Штурм – везане за формирање и дефинисање модернизације у политици, култури и свакодневном животу Србије и Београда у 19. и 20. веку. Ова својеврсна спомен-збирка и истраживачки центар пуноправни су члан Удружења „Старе куће Србије“, а преко њега и члан Европског удружења историјских кућа, али и Удружења знаменитих српских дипломатских породица.

Спомен-збирка чува успомену на истакнуте чланове породице Петронијевић, од родоначелника Аврама, личног секретара

Део сталне поставке
Part of the permanent exhibition

Милоша Обреновића, предводника Уставобранитеља и пионира предузетништва у Србији, до последњег мушког члана Милана М. Петронијевића, заједно са члановима породице Карамарковић и Цукић. Такође, чува и сећање на чланове породице Пироћанац, од Милана, председника Владе (1880–1883), која је започела широк програм модернизације Србије и на политичком и економском плану, до његове ћерке Анђелије, удате Петронијевић, која је преминула 1964, те чланове породице Миловановић, Амалију и Јелену. Коначно, важан део збирке се односи и на породицу војног стратега, прослављеног генерала Павла Јуришића-Штурма, учесника Кумановске битке, током које је руководио Дринском дивизијом.

С аспекта службе заштите, као важан део стваралачког опуса архитекте Николе Несторовића, објект поседује несумњиву

архитектонско-урбанистичку вредност, али поред тога и културно-историјску вредност јер баштини сећање на три веома значајне српске породице, које су учествовале у стварању и дефинисању српске модерне државе –породице Петронијевић, Пироћанац и Јуришић-Штурм. Кућа породице Петронијевић у Београду утврђена је за културно добро 2019. године.

ЛИТЕРАТУРА:

Документација Завода за заштиту споменика културе града Београда Павловић, М. (2017), *Никола Несторовић*, Београд: Orion Art.

Павловић, М. (2015), Прилог познавању опуса архитекте Николе Несторовића – зграда Милоша Петронијевића, *Гласник Друштва конзерватора Србије* 39 (Београд: Друштво конзерватора Србије): 147–149.

The Petronijević Family House in Belgrade

19 Kneza Miloša Street

Cultural property

Детаљ фасаде
Façade detail

In one of the most beautiful streets in Belgrade – Kneza Miloša, on number 19, stands the house of the Petronijević family, a reminder of three distinguished Serbian families that took part in forming and defining the modern Serbian state – the Petronijević, Piroćanac, and Jurišić-Šturm families.

Designed in 1922 as a multi-storeyed residential and office building owned by Dr Miloš Petronijević, Head of Foreign Correspondence Department in the National Bank of Serbia, a grandson of Avram Petronijević and a son of Milan A. Petronijević. Dr Miloš Petronijević was born in Belgrade in

1869, and died in his birthplace in 1923. He was a personal secretary of king Aleksandar Obrenović, but was retired following the May Coup. After his return from World War I, this Doctor of Laws educated in Germany was elected president of the Bošković Bank Supervisory Board, and was the first honorary consul of the Kingdom of Denmark in Serbia. In 1911, he married Anđelija, a daughter of Milan Piroćanac. They had one son, Milan. With Milan's untimely death in 1929, the male line of the Petronijević family was extinguished.

The house was designed by the renowned architect Nikola Nestorović,

Детаљи ентеријера
Details of the interior

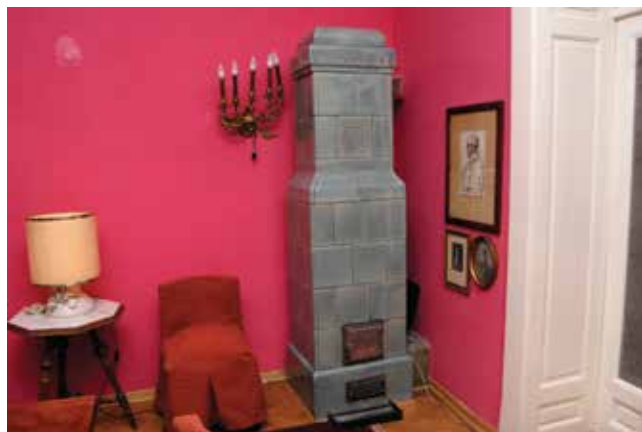
author of some of the most important buildings in Belgrade and Serbia, and professor at the Technical Faculties. The choice of an architect was by no means random. Apart from the fact that Nestorović was one of the most sought-after and most prolific architects of his time, who individually or together with other architects designed the Treasury Directorate building, Belgrade Cooperative building, the building of Technical Faculties, the University Library building, the house of tradesman Stanković, and the Hotel Bristol building, he was a part of the Bošković Bank, together with Miloš Petronijević – Petronijević was the Chair of the Supervisory Board, and Nestorović was a member of the Supervisory Board and a shareholder.

The ground floor of the house was envisaged as a space for shops, even four of them; on the mezzanine, there were two offices and two small apartments for rent, while each of the upper floors consisted of two large

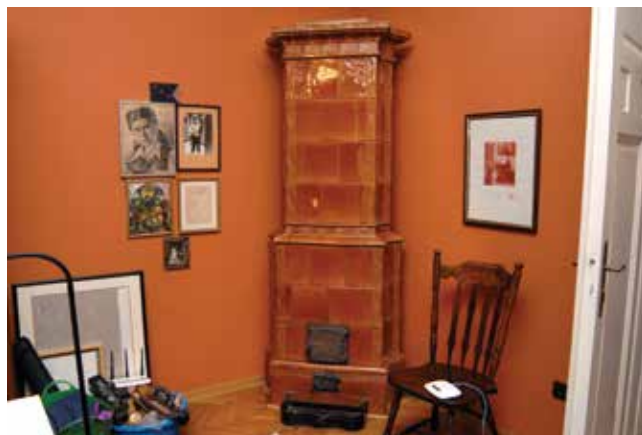
apartments. The mansard roof featured one apartment and an attic. As the apartments were built for the Petronijević family members, with the exception of the two small ones intended for rent, it was not economised with the quality of the building material and decoration.

The Petronijević Family House was designed in Academic style, with a rustic ground floor and mezzanine, and the upper floors decorated in the Art Nouveau style – with garlands, cartouches, and wrought-iron fences. The facing is symmetrical, with three superposed three-sided oriel windows. The central section is stressed with different plaster paint, while the entrance to the house is an ornate porch supported by two Tuscan columns, which was characteristic of residential buildings built in post-World-War-I years. The highest point of the building is a decorative shell on top of the oval attic. The designer meticulously planned every detail, so

Детаљи ентеријера са каљевим пећима
Details of the interior with masonry stoves

the decorative plastics and fittings of different shapes and sizes perfectly fit in the harmonious whole. At the level of the roof cornice, on top of each oriel window vertical, there is a plate decorated with the monogram of the owner Miloš Petronijević – MP. Nestorović also designed Art Nouveau fittings, both interior and exterior, for the whole structure, making the Petronijević Family House an example of the so-called total design, preserved in the greatest part of the building.

The construction works were completely finished on February 5th, 1924. The house has preserved its original look until the present days, without any major interventions or adaptation.

One of the apartments in the building is now home to the Petronijević Family House Association – a memorial to renowned families from the Serbian past. Its collection comprises numerous original documents,

artworks, furniture, and everyday objects from the time the house was built that are available to the public by means of exhibitions, lectures, publications and seminars. It was founded as an association of citizens in the summer of 2017, with the goal to study modernisation and its processes in Serbia, since it preserves the heritage of the families who were bearers of modernisation in politics, culture and everyday life of Serbia and Belgrade in 19th and 20th century. This memorial collection of its kind and a research centre is a full member of the Old Houses of Serbia Association, and via it a member of the European Association of Historic Houses, and a member of the Association of Renowned Serbian Diplomatic Families.

The collection preserves the memory of prominent members of the Petronijević family, from the father of the dynasty Avram, personal secretary to Prince Miloš Obrenović, the leader of the Defenders of the

Део сталне поставке
Part of the permanent exhibition

Constitution, and the pioneering entrepreneur in Serbia, to the last male member of the family, Milan M. Petronijević, as well as of the members of the Karamarković and Cukić families. It is also a remainder of the prominent members of the Piroćanac family, from Milan Piroćanac, Prime Minister in 1880–1883 who started a wide process of political and economic modernisation of Serbia, to his daughter Anđelija, married into the Petronijević family, who died in 1964, and the members of the family Milovanović, Amalija and Jelena. Finally, a significant part of the collection is devoted to the family of the military strategist and the renowned general Pavle Jurišić-Šturm, who fought in the Battle of Kumanovo as the commander of the Drina Division.

From the aspect of the heritage protection, as an important part of the oeuvre of architect Nikola Nestorović, the building has undeniable architectural, urban, cultural, and historical value as home to three notable

Serbian families that played their role in forming and defining the modern Serbian state – the Petronijevićs, the Piroćanacs, and the Jurišić-Šturms. The Petronijević Family House in Belgrade was designated cultural property in 2019.

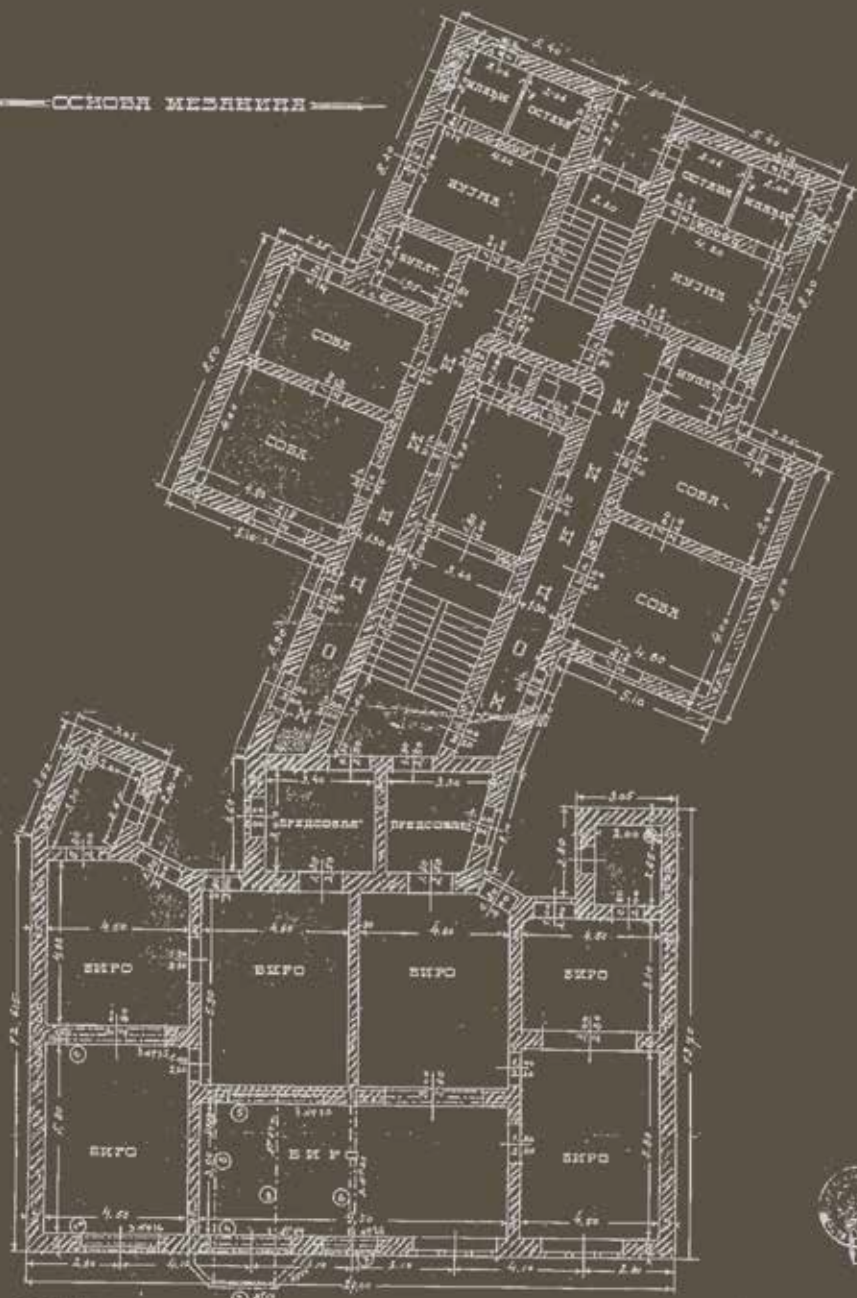
REFERENCES:

Documents of the Cultural Heritage Preservation Institute of Belgrade

Pavlović, M. (2017), *Nikola Nestorović*, Beograd: Orion Art.

Pavlović, M. (2015), Prilog poznavanju opusa arhitekta Nikole Nestorovića – zgrada Miloša Petronijevića, *Glasnik Društva konzervatora Srbije* 39 (Beograd: Društvo konzervatora Srbije): 147–149.

ОСНОВ МЕТАЛЛИКА

СОБСТВЕННИК:

Министр М. Кандыковский

ПРОЕКТАНТ:

Инженер А. А. Смирнов

Кућа породице Петронијевић у Београду

Издавач: Завод за заштиту споменика културе града Београда

За издавача: Оливера Вучковић, директор

Аутор: Бојана Ибрајтер – Газибара

Лектура: Језикалац - Татјана Тодоровић

Превод: Језикалац - Бојана Додић

Грфички дизајн: Лука Прокић

Фотографија: Снежана Неговановић, фотодокументација ЗЗЗСКГБ

Тираж: 1000 примерака

Штампа: „Birograf comp“ d.o.o.

Београд, 2020.

Завод за заштиту споменика културе града Београда

Издање је омогућио Град Београд, Градска управа, Секретаријат за културу

СР - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

725.12(497.11)(036)

ИБРАЈТЕР-Газибара, Бојана, 1976-

Кућа породице Петронијевић у Београду = The Petronijević Family House in Belgrade / [аутор Бојана Ибрајтер-Газибара ; превод Бојана Додић ; фотографија Снежана Неговановић]. - Београд : Завод за заштиту споменика културе града Београда = Belgrade : Cultural Heritage Preservation Institute of Belgrade, 2020 (Београд : Birograf). - 10 стр. : илустр. ; 20 см

Кор. насл. - Упоредо срп. текст и енгл. превод. - Податак о ауторки преузет из колофона. - Текст штампан двостручно. - Тираж 1.000. - Библиографија: стр. 6.

ISBN 978-86-89779-87-5

а) Београд — Кућа породице Петронијевић у Београду — Водичи

COBISS.SR-ID 18392841